



חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 41 ■ אלול תשנ"ו ■ ספטמבר 1996

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

חברות וחברים,

הנושא: תאגידיים המציעים שירותים משפטיים

לוועדת האתיקה הגיעו פניות של חברים המפנים את תשומת הלב למודעות פרסומת של גופים שונים (הכוללים הן עמותות והן חברות בע"מ) המציעים שירותים משפטיים לכל דורש.

תאגידיים אלה מציעים שירותיהם בעיקר בתחומי המעמד האישי, ההוצאה לפועל והנזיקין. רבים מן התאגידיים אף גובים שכר טרחה ישירות מהלקוח, מפנים אותו לעורכי-דין הפועלים עמם, משלמים שכר טרחה מסוים לעורכי-דין – תוך שהם משלשלים לכיסם רווחים נאים.

המדובר במקרים חמורים של הסגת גבול המקצוע. התאגידיים מפנים לכאורה את הוראות חוק לשכת עורכי הדין התשכ"א–1961 (להלן – "החוק") הקובעות את ייחוד פעולות המקצוע, ויש מקום לנקיטה בהליכים פליליים כנגדם. ועד המחוז יפעל

על-מנת שיינקטו ההליכים המשפטיים המתאימים. מבלי לגרוע מחומרת העבירות שמבצעים התאגידיים תפעל ועדת אתיקה להעמדתם לדין משמעתי של אותם עורכי-דין שיימצא כי שיתפו פעולה עם התאגידיים וקיבלו לקוחות באמצעותם.

עורך הדין המשתף פעולה עם התאגידיים מסייע בהפרת הוראת החוק הנוגעת לייחוד פעולות המקצוע – עבירה משמעתית חמורה כשלעצמה – ואף מפר את הוראת סעיף 56 לחוק האוסר על השגת עבודה מקצועית על דרך של שידול גם באמצעות אחר.

הננו מצפים כי חברים לא יתנו ידם ולא יסייעו לתאגידיים וגופים שאינם רשאים ליתן שירותים משפטיים ושבעולתם יש פגיעה הן בציבור הרחב שלכם, והן בציבור עורכי הדין.

אלקס הרטמן, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

כנס והשתלמות בענייני אתיקה מקצועית

תרגום סימולטני ייערך בשתי השפות (עברית וצרפתית) בשני המושבים

מושב שלישי: יום שבת 19.10.96

הנושא: אתיקה מקצועית במשפט העברי

המרצה: פרופ' יעקב נאמן, עו"ד

במסגרת ההשתלמות נקיים שתי ארוחות ערב חגיגיות, מפגש חברים ופעילות חברתית.

המחיר לאדם בחדר זוגי: 770 ש"ח (כולל מע"מ)

המחיר ליחיד בחדר: 1,180 ש"ח (כולל מע"מ)

ילד בחדר הורים (ניתן להלין עד 2 ילדים בחדר הורים) 385 ש"ח (כולל מע"מ), קבלת מפתחות לחדרים החל מיום חמישי 17.10.96 משעה 14:00

המחיר כולל: אירוח במלון בסוף שבוע חמישי–שבת, 2 לילות על בסיס חצי פנסיון (4 ארוחות), קפה ועוגה פעם אחת, סיור מודרך באזור.

תנאי התשלום: ניתן לשלם ב-3 תשלומים, תשלום אחרון חודש אחרי האירוח. הזמנת מקומות בלשכת הקשר בבית המשפט המחוזי.

מספר המקומות מוגבל.

ועד מחוז תל-אביב יקיים השתלמות מקצועית במלון "דן קיסריה" בימים חמישי–שבת 17.10.96–19.10.96 ד' חשון–ו' חשון תשנ"ו.

יום חמישי 17.10.96 בערב: ארוחת ערב חגיגית.

מושב ראשון: יום שישי 18.10.96

הנושא: חובותיו של עורך הדין כלפי בית המשפט וחובותיו כלפי הלקוח – השלמה או סתירה

המנחה: עו"ד משה אלוני, יו"ר הוועד המחוזי

המרצים: כבי השופט **דב לוי**, שופט בית המשפט העליון (בדימ).

עו"ד **אלקס הרטמן**, יו"ר ועדת האתיקה

יו"ר לשכת עורכי הדין מפריס: **Bâtonnier Vatier Bernard**

השופטת **Sylvia Zimmermann**

מושב שני: יום שישי 18.10.96

הנושא: פרסום ופרסומת בעידן המודרני

המנחה: עו"ד **אלקס הרטמן**, יו"ר ועדת האתיקה

המרצים: עו"ד **חיים צדוק**, נשיא מועצת העתונות, עו"ד **מתתיהו עצמון**, יו"ר ועדת האתיקה הארצית שליד הוועד המרכזי, עו"ד **מיבי מוזר**,

יו"ר ונציגי לשכת עורכי הדין מפריס.

פסק-דין משמעת

אי ביצוע מסירת הזמנה לדין וכתב התביעה בניגוד להוראות בית המשפט

העובדות:

1. הנאשם ייצג את אשת המתלונן נגדו בהליכי מעמד אישי.
 2. ביום 2.2.93 הגיש הנאשם תובענה בשם מרשתו נגד המתלונן בתיק מעמד אישי של ביהמ"ש המחוזי בת"א.
 3. בית המשפט הורה לנאשם לבצע מסירה למתלונן של הזמנה לדין וכתב התביעה תוך 20 יום מיום 2.2.93 או 30 יום לפני מועד הדיון, המוקדם מבין השניים. הנאשם קיבל על עצמו לבצע את המסירה.
 4. למרות האמור ביצע הנאשם את המסירה רק כשלושה וחצי חודשים, לאחר מכן דהיינו ביום 19.5.93.
 5. הנאשם הועמד לדין בביה"ד המשמעת המחוזי של לשכת עוה"ד בת"א ועל עבירות בניגוד לסעיף 54 סייפא ר-161(1) לחוק לשכת עוה"ד תשכ"א-1961, ועל עבירות בניגוד לסעיפים 53 ר-161(1) ו-361(3) לחוק הני"ל.
 6. הנאשם הורשע בביה"ד המשמעת המחוזי בת"א בכל העבירות שיוחסו לו ונגזר עליו עונש של אזהרה וכן הוטלו עליו הוצאות בסך של 1,000 ש"ח לטובת הלשכה. כמו כן, צויה בית הדין כי פסק הדין יפורסם ללא ציון שם הנאשם וללא פרטים מזהים.
- הנאשם ערער על הכרעת הדין וערעורו נדחה ובאשר לגור הדין התקבל הערעור בחלקו, בהעדר הרשעות קודמות במשך עשרות שנים ובהעדר פסק דין קודם בסוגיה זו – קבע בית הדין המשמעת המחוזי כי התוצאה תהיה הרשעה ללא עונש וללא הוצאות.

תמצית הכרעת בית הדין:

1. לטענת ב"כ הקובל הפרה ע"י עורך-דין של החלטת ביהמ"ש כגון זו שבגינה הוגש נגד הנאשם כתב הקובלנה מהווה עבירה אתית-משמעתית אבסולוטית. טענה זו לא התקבלה ע"י ביה"ד הארצי – שכן לדעתו כל מקרה צריך להבחן עפ"י נסיבותיו.
2. במקרה שלפנינו טען המערער – הנאשם כי עיכב תחת ידיו את כתבי בית הדין עפ"י בקשת מרשתו שכן מכתבי בעלה, שהיה בבית הסוהר, הצביעו על מצבו הנפשי הקשה והחשש כי יזיק לעצמו אם יודע לו על דבר התביעה נגדו. גם אם אכן סבר הנאשם כי מן הראוי שבנסיבות אלו לא יקח על עצמו אחריות על מעשה שעלול להביא קץ לחייו של בעל מרשתו קובע בית הדין הארצי שהיה על הנאשם שבפנינו לבקש ארכה לביצוע המסירה מביהמ"ש או להחזיר כתבי בית הדין למזכירות ביהמ"ש בכדי שזו תבצע את המסירה. אסור היה לו לזלזל בהחלטת כבי נשיא ביהמ"ש ולהתעלם ממנה תוך עכוב המסמכים. גם אם נהג כך

הנאשם לפי בקשת מרשתו – אין בכך לדעת ביה"ד הארצי כל הצדקה למחדלו.

3. הנאשם היה קצין בית המשפט וכך היה עליו לפעול ולבצע את הוראת כבי נשיא ביהמ"ש שהרי מתקין התקנות מתיחס באמון רב לעורכי דין ומאפשר להם לבצע מסירת כתבי בית דין; כאן לפנינו פגיעה ביחסי אמון אלה ואין הוא רשאי לפגוע מבחינה אתית באמון זה מכיוון שע"י כך הוא פוגע בכבוד המקצוע. סעיף 53 לחוק לשכת עוה"ד דן בהיבט זה כדלקמן: "... ויימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע". לדעת בית הדין הארצי יש לפרש נוסח זה עפ"י בית שמאי.

4. המערער – הנאשם גם טען כי מחדלו לא גרם כל נזק לאיש וזאת, בין היתר, מחמת הסייפא בהחלטת נשיא ביהמ"ש שלפיה נקבעה "סנקציה" בקביעה מראש שהמשפט ידחה אם המערער לא יבצע את המסירה.

אולם על ביה"ד לא היתה מקובלת טענה זו. לדעתו, אין גרימת נזק ממרכיבי עבירה כלשהי מהעבירות בהן הואשם והורשע המערער ואין בקיום "הסנקציה" האמורה כדי להתיר לו – מבחינת האתיקה – הפרת חובתו על-פי ההחלטה אשר בצידה נקבעה "הסנקציה".

5. ביה"ד הארצי קובע כי לפי סעיף 54 סייפא של חוק לשכת עוה"ד חייב עו"ד לעזור לביהמ"ש לעשות משפט. באי ביצוע התנאי שעפ"י החלטת כבי הנשיא לא התכוון המערער לעזור ולא עזר לביהמ"ש לעשות משפט – וזאת חרף העובדה שלא צמחה כתוצאה ממחדלו כל תקלה שהיא.

6. לכן ובסיכום החליט בית הדין הארצי לדחות את הערעור לגבי הכרעת הדין והשאיר את הרשעתו בגין העבירות בהן הואשם המערער על כן.

בד"א 11/95 – ועד מחוז ת"א – נ' – עו"ד פלוני בהרכב: עו"ד י. ל. פודהורצר אב"ד, עו"ד מ. בזק וא. שלגי. פס"ד מיום 17.6.96.

הערה: יהיה זה נכון להעיר כי על פס"ד זה הוגש ערעור לביהמ"ש העליון ולא נאחר להודיע ההחלטה לכשתתקבל.

עורך הדין ובית המשפט

המותר והאסור לעורך דין במעמדו

כתובע בתובענה ייצוגית

העובדות:

השאלה שהופנתה ע"י עורך הדין לוועדה היתה האם הוא רשאי לייצג את עצמו בבקשה לאישור תביעתו בבית המשפט המחוזי כתובענה ייצוגית, שעה שעורך הדין הגיש לביהמ"ש תצהיר מטעמו והוא צפוי להיחקר עליו.

חוות דעת הועדה:

א. הועדה הודיעה לפונה כי ככלל ומהבחינה האתית – עורך דין רשאי לייצג את עצמו גם בהליך בו הוא

עורך דין ופרסומת אסורה הרשאי עורך דין לפרסם מודעה בעתון – שבה הוא מזמין כל אדם שהיה עד להתנהגות בלתי ראויה של שופט מסויים או של פסק דין והחלטה שלו שאינם צודקים על פניהם – למסור פרטים על כך לעורך הדין וכשהמודעה נושאת גם את המילים – "הועד לפסילת כב' השופט"

העובדות:

1. עורך דין פנה לועדה וטען כי שופט בית משפט מסויים אינו ראוי לדעתו בשום אופן לכהן כשופט בישראל ויש להפסיק את כהונתו.
2. עורך-הדין מלא טרוניות כנגד התנהגות השופט שלדעתו אינה ראויה וגורמת לציבור ולעורכי הדין לזלזול במערכת המשפט.
3. עוד טוען עורך הדין כי לדעתו זו גבי השופט שותפים עמיתים רבים למקצוע הסבורים כי יש לעודד אותו לפעול לפסילת השופט מכהונתו.
4. עוה"ד אינו רואה כל פגם במודעה שתוכנה התמציתי נמסר בכותרת והוא מבקש למען הזהירות את התייחסות הועדה לגבי פרסומה.

חוות דעת הועדה:

1. ועדת האתיקה סבורה כי כנגד שופט בישראל הדרך להגיש תלונה בגין תפקודו ופעולותיו הינה הדרך המקובלת בהתאם לדין ועורך דין רשאי לפעול רק בדרך זו.
2. פרסום המודעה בנוסח המוצע ע"י עוה"ד במכתבו לועדה אינו עומד במבחני האתיקה החלים על עורך דין בישראל ביחסו לבית המשפט. פרסום מודעה כאמור תהווה עבירה על כללי האתיקה המקצועית על כל המשתמע מכך. (16043)

עורך הדין והלקוח חובותיו של עורך הדין כשהוא מייצג שני צדדים לעיסקת מכר

העובדות:

- עורכת דין ייצגה שני צדדים בעיסקה לרכישת בית (יד שנייה).
- במהלך העיסקה קיבלה עוה"ד מהמוכר יפוי כח בלתי חוזר להעברת הזכויות מהמוכר לרוכש. לאחר חתימת חוזה המכר נדרשה עוה"ד ע"י הרוכש להשלים את ביצוע העיסקה עפ"י הסמכויות שהוקנו לה ביפוי הכח

מעיד ולכן רשאי הוא לייצג עצמו בלבד ולהעיד כל עוד לא אושרה התובענה כתובענה ייצוגית.

ב. מבלי לפגוע בנקוב בפסקה א' הנ"ל – הרי במידה שהתובענה תאושר כייצוגית – סבורה הועדה שלא יהא זה ראוי מהבחינה האתית כי עורך הדין המשמש כתובע ייצוגי ואף צפוי להעיד בה ייצג את הציבור שייצוגו אושר בגדר התובענה הייצוגית – ועליו להפסיק, איפוא, את פעולתו כעורך דין בגדר אותה תובענה.

ג. בנוסף לאמור לעיל, ציינה הועדה כי אין באמור בחוות דעתה הנוכחית כדי להביע עמדה כלשהי לגבי הסוגיה האם עפ"י הדין הכללי מן הראוי כי עורך הדין המבקש אישור תובענתו כייצוגית ייצג עצמו ויחקר על תצהירו. (16343)

עורכי דין כבוררים

האם מותר לעורכי-דין שהתמנו בהסכמה כבוררים מטעם מרשיהם לחזור ולייצג את מרשיהם משתמה תקופת הבוררות (שלא הסתיימה בפסק בוררות)

העובדות:

1. במסגרת הליך משפטי שהתנהל בין שני צדדים הוחלט להעביר הסכסוך להליך של בוררות.
2. הוסכם בין הצדדים כי הבוררות תנוהל בפני שני עוה"ד שהם ראשי משרדי עוה"ד המייצגים את הצדדים.
3. כן הוסכם כי במידה שלא יגיעו הבוררים להסכמה ביניהם ו/או לא יינתן פסק בוררות בתוך פרק זמן של חודשיים יחזור הסכסוך לבית המשפט.
4. הסכמת הצדדים הנ"ל קיבלה תוקף של החלטה.
5. עוה"ד שניהנו כבוררים סבורים כי במידה שהליכי הבוררות ייפסקו והסכסוך יחזור לביהמ"ש לא תהא כל מניעה לגבי כל אחד מהבוררים לחזור ולייצג את מרשו בביהמ"ש – ושאלתם היא האם צודקים הם בעמדתם?

חוות דעת הועדה:

הועדה דנה בשאלה שהופנתה אליה כמבואר לעיל והיתה בדיעה כי אם תסתיים הבוררות ללא החלטה מוסכמת – וכתוצאה מכך יפנו הצדדים או מי מהם לבית המשפט – הרי שאין מניעה כי עורכי הדין שסיימו כהונתם כבוררים ייצגו את מי שהיו לקוחותיהם עובר לבוררות.

הוא הדין גם כאשר ממונה בורר מכריע (UMPIRE) (וראה לענין זה ספרה של ד"ר ס. אוטולנגי בוררות דין ונוהל, מהדורה שלישית עמ' 216–217). (16034)

עורך הדין ופרסומת אסור (לענין שידול למסירת עבודה מקצועית) האם קיימת מניעה לפרסם בעתונות מודעה המציעה לציבור הפנייה לשרותי עורכי דין עפ"י צרכי הצבור ותחומי ההתמחות של עורכי דין – וזאת כנגד עמלת תיווך לזים

העובדות:

1. לקוחה שהינה חברה בע"מ פנתה לעוה"ד השואל וביקשה ממנו ייעוץ באשר לקיום או העדר מניעה כלשהי מלפרסם מודעה בעתונות שבה יופנה הציבור המעוניין לקבלת שרותי עורכי דין לפי התמחות תמורת קבלת עמלת תיווך ובתנאים הבאים:
א. הפרסום הינו אודות תיווך ואינו כולל שם של עורך דין מסויים.
ב. אין המדובר על הפנייה לעו"ד ספציני אלא בכל פעם לעו"ד אחר מתוך מספר רב של עורכי דין.
ג. עורכי דין אשר אליהם מופנה הלקוח אינם יודעים על הפרסום.

ד. עורכי הדין אשר אליהם מופנה הלקוח אינם מעבירים לחברה סכום כלשהו בעד ההפניות מתוך שטרחתם.

ה. לעורכי הדין אשר אליהם מופנה הלקוח אין חלק בעמלת התיווך אשר משלם הלקוח לחברה.
ו. המידע שנמסר ללקוח המתקשר בעקבות המודעה הוא כדלקמן: שם עורך הדין, שטרחתו ותחום התמחותו – הכל כפי שנמסר לחברה על ידי עורך הדין עצמו.

ז. עוה"ד שואל האם יש סיבה מבחינה אתית או אחרת לייעץ לחברה להמנע מפרסום או מהפנייה כאמור לעיל לאור פסקי דין בענין "פרופורציה" – מרכז רפואי בע"מ ואח' נגד מדינת ישראל (לא פורסם) אשר קבע שאין פסול בפרסום שירותי תיווך כני"ל לגבי רופאים.

חוות דעת הועדה:

א. כל עוד התאגיד אינו נותן שירותים משפטיים אין בפעולתו של אותו התאגיד משום עבירה על החוק.
ב. ברם, עורכי הדין אשר יקבלו לקוחות באמצעות הפניית התאגיד אליהם, יעברו, לכאורה, על סעיף 56 לחוק לשכת עוה"ד תשכ"א–1961 לפיו אסור לעורך-דין לשדל גם ע"י אחר למסור לידי עבודה מקצועית.
ג. בנסיבות המתוארות, יש בשימוש בתאגיד הנ"ל כדי להוות שידול שבאמצעותו ניתן למסור עבודה מקצועית לידי עורכי הדין שימציאו את הפרטים המתבקשים מהם לתאגיד.

(16109)

– ולבצע את כל הפעולות הדרושות לצורך כך לרבות חתימה על מסמכים שונים (כחווה פיתוח עם המינהל חווה חכירה וכיו"ב). כמו כן התבקשה עוה"ד לטפל בביצוע תשלומים לבנק ממשכן ותשלומים למינהל מקרקעי ישראל בגין עלות הקצאה ופעולות דומות נוספות.

במהלך טיפולה התגלו לעוה"ד הפרות חווה שנעשו ע"י המוכר לרבות הצהרת כזב. למרות זאת סבורה עוה"ד שחובתה לפעול להשגת מטרות החווה ואכיפתו הגם שבפעולתה זו יש משום ניגוד אינטרסים בין הצדדים שאותם כאמור היא מייצגת. שאלתה אל הועדה היא האם מותר לה לפעול עפ"י יפוי הכח הבלתי חוזר שניתן לה ולהעביר הזכויות מהמוכר לקונה.

חוות דעת הועדה:

הועדה סבורה כי על יסוד תיאור העובדות שבפניית השואלת, ולאור עמדתה, אותה קבעה לאחר ששמעה עמדת לקוחותיה, מן הראוי – שתפעיל את סמכויותיה על פי יפוי הכח שקיבלה להבטחת זכויות הרוכש – אולם עליה לפעול על פי יפוי הכח רק בחלוף 30 יום ממועד שיגור הודעתה לצדדים, על מנת שבתחום 30 יום אלה יוכלו הצדדים, או מי מהם, לפנות לבית המשפט ולעתור למתן צווים זמניים.

(16236)

עורך דין והלקוח – חסיון האם חייב עורך דין להמציא למשטרה לבדיקה מסמך המצוי ברשותו שהינו זכרון דברים למכירת רכב?

העובדות:

1. עורך-דין פנה לוועדת האתיקה והודיע כי נמסר לו בהליך אזרחי ע"י לקוחו מסמך מקורי שהינו זכרון דברים למכירת רכב.

2. הקונה התלונן במשטרה, מפלג ההונאה וכן פנה לעוה"ד וביקש ממנו לקבל לידי את המסמך המקורי על-מנת לשגררו להשוואות כתבי יד במז"פ במטה הארצי.

3. השאלה של עוה"ד במקרה זה היא כיצד עליו לנהוג בבקשת המשטרה.

חוות דעת הועדה:

הועדה סבורה כי זכרון הדרים עליו חתומים שני הצדדים – כשהאחד מהם אינו לקוחו של עוה"ד – והעתק הימנו נמסר למספר גורמים, איננו מסמך שחל לגביו חסיון כעולה מהאמור בסעיף 90 לחוק לשכת עוה"ד תשכ"א–1961.

לאור האמור לעיל, הרי אם יינתן צו כדין למסירת המסמך יהא על עוה"ד למוסרו בהתאם לצו ולא יוכל לטעון לחסיון.
(16145)